

B-1. Jan Bosco a Jan Cagliero

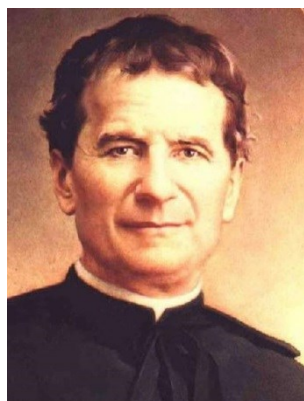
1. Život Dona Boska

- ✿ Narodil se 16. srpna 1815 v Becchi – dnes Colle Don Bosco (Itálie).
- ✿ 5. června 1835 byl v Turíně vysvěcen na kněze.
- ✿ 18. prosince 1859 vznikají v pokojíku Dona Boska salesiáni z prvních 17 chlapců, kteří žili u Dona Boska.
- ✿ 11. listopadu 1875 vysílá první misijní výpravu do Jižní Ameriky.
- ✿ Zemřel v Turíně 31. ledna 1888.
- ✿ Piem XI. byl blahorečen v r. 1929 a svatořečen pak v r. 1934.

1. Na počátku byli lidé, kteří dali všechno...

Jedním z nich byl Jan (italsky Giovanni) Bosco. **Narodil se v roce 1815** v Becchi, malé vesničce vzdálené 30 km od severoitalského Turína. Ve dvou letech mu zemřel na zápal plic tatínek František. Maminka Markéta pak vychovávala své děti sama, nejmladšího Jana, o dva roky staršího Josefa a nejstaršího Toníka.

V devíti letech ovlivnil jeho život **sen**. Uviděl v něm zástup kluků a muže, který ho vybídl, aby se o ně staral. Již jako dítě byl velmi aktivní a pro své vrstevníky pořádal nejrůznější akce. Od dětství v něm zrála touha zasvětit svůj život Bohu a lidem kolem sebe. S finanční i morální podporou přátel vystudoval a v roce 1841 se stal knězem. Jak bylo v Itálii zvykem, začali jej od tohoto okamžiku všichni nazývat Don Bosco.

19. století bylo poznamenáno **průmyslovou revolucí**. Mnoho chlapců v té době opouštělo kvůli chudobě své domovy a odcházelo do měst za prací s vidinou lepšího života. I na turínských ulicích potkával Don Bosco mnoho takových. Žili zde v neutěšených podmínkách, žebrali o jídlo

a často kvůli hladu kradli. Nezřídka se díky své neřešitelné situaci dostávali do vězení.

Don Bosco se rozhodl těmto chlapcům ze všech sil pomáhat. Nejdříve chodil po **věznicích** a snažil se s nimi spřátelit, ale velké úspěchy neměl. Nevzdával se však. Chtěl vybudovat středisko, ve kterém by chlapci bez rodiny našli přátele, pomoc i pochopení.

Za počátek jeho díla se označuje 8. prosinec roku 1841. Tehdy se Don Bosco ujal šestnáctiletého zednického učně **Bartolomea Garelliho**, kterého kostelník kvůli obavám z neznámého „darebáka“ vyhnal z kostela. Don Bosco jej oslovil, projevil o něj zájem a pozval na příští neděli na katechismus. Bartolomeo přišel s dalšími osmi kamarády a postupně přicházelo na pravidelná nedělní setkání stále více chlapců. Vznikla tzv. **Oratoř sv. Františka Saleského** a po několika měsících i první stálý dům Dona Boska v turínském Valdoku. Chlapci zde díky rodinné atmosféře nacházeli nejen nový domov, ale také příležitost vyučit se řemeslu, bezstarostně trávit volný čas se svými vrstevníky a skrze víru v Boha, kterou jim Don Bosco ukazoval vlastním příkladem, dát svému životu nový smysl a řád.

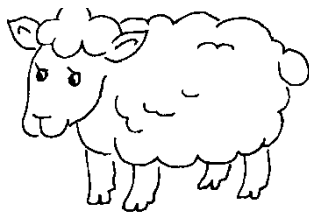
Aby započaté dílo pro mladé lidi mohlo pokračovat i po jeho smrti, založil Don Bosco několik **společenství**: Salesiány Dona Boska (SDB), Dcery Panny Marie Pomocnice (FMA) a Salesiány-spolupracovníky (ASC).

Don Bosco **zemřel v roce 1888**. Jeho dílo se brzy rozšířilo do celého světa a dnes jej podporují již miliony lidí, kteří se označují jako Salesiánská rodina. Snaží se jít cestou svého zakladatele a pokračovat v jeho výchovném úmyslu pomoci dětem a mladým lidem dobře nasměrovat svůj život.

2. Tajemný sen Dona Boska o budoucnosti

Don Bosco vypráví:

„V devíti letech jsem měl sen, který se mi vryl na celý život hluboce do paměti. Zdálo se mi, že jsem před naším domem na velmi prostorném dvoře, kde se bavilo mnoho chlapců. Někteří se smáli, jiní si hráli, mnoho jich klelo. Když jsem zaslechl rouhání, šel jsem mezi ně a pokoušel jsem se je umlčet domlouvami i pěstmi. Najednou se přede mnou objevil nádherně oděný muž. Byl již starší a jeho vzhled byl vznešený. Měl bílý plášť. Jeho tvář jsem nemohl posoudit, protože z ní vyzařoval zvláštní jas. Oslovil mě jménem a řekl mi:

„Tyto své přátele nezískáš bitím, ale vlídností a láskou. Dej se hned do práce a vysvětli jim, jak ošklivý je hřích a jak vzácná je ctnost.“

Celý zmatený a polekaný jsem namítl, že nejsem schopen vysvětlovat těm chlapcům náboženství, protože sám dosud nic neznám. V tom okamžiku se přestali hádat, křičet a klít a obklopili mluvícího.

„Kdo vlastně jste? Vždyť to, co říkáte, je nemožné,“ namítl jsem.

„Právě proto, že se ti to zdá nemožné, to musíš učinit možným, a to poslušností a vědomostmi.“

„Kdo mě bude učit?“

„Dám ti učitelku. Povede tě a naučí tě moudrosti. Každá jiná moudrost je zbytečná.“

„Ale kdo jste vy?“

„Jsem syn té, kterou tě matka naučila zdravit třikrát denně. Zeptej se na mé jméno mé matky.“

V tu chvíli stála vedle něho vznešená paní v slunečně zářivém plášti. Všimla si, jak jsem zmatený a bezradný. Pokynula mi, abych se k ní přiblížil, a vzala mě za ruku.

„Dívej se,“ řekla.

V tu chvíli zmizeli všichni hoši a místo nich bylo všude plno koz, psů, koček, medvědů a jiných zvířat.

„Zde je tvoje místo, zde musíš pracovat. Buď pokorný, statečný a silný. To, co uvidíš u zvířat, musíš uskutečnit pro moje syny.“

Naráz se divoká zvířata změnila v přítulné beránky, kteří radostí poskakovali a mečeli kolem onoho pána s paní.

Dal jsem se do pláče a prosil paní, aby mi vysvětlila, co to všechno znamená. Položila mi ruku na hlavu.

„Přijde doba, kdy všechno pochopíš.“

Jak to řekla, nastal hluk a já se probudil. Měl jsem dojem, že mě bolí od ran ruce a že mám i rozbolavělou tvář od facek, které jsem schytl oplátkou. Sen byl tak živý, že se mi nepodařilo znovu usnout.“

2. Život Jana Cagliera

- ⊗ Narodil se 11. ledna 1838 v Castelnovo d'Asti – dnes Castelnovo di Don Bosco (Itálie).
- ⊗ První sliby složil 14. května 1862 v Turíně, 14. června 1862 byl v Turíně vysvěcen na kněze.
- ⊗ Vedl první misijní výpravu do Latinské Ameriky 11. listopadu 1875, 13. listopadu 1884 byl jmenován biskupem, 7. prosince 1884 byl vysvěcen biskupem.
- ⊗ Dne 6. prosince 1915 byl jmenován kardinálem.
- ⊗ Zemřel v Římě 28. února 1926.

Ve znamení tajemství

Druhého listopadu 1851 cestoval don Bosko do Castelnova d'Asti, aby tam kázal při příležitosti slavnosti vzpomínky na všechny věrné zesnulé. Ke kazatelně ho odvedl jeden velmi bystrý třináctiletý ministrant, který dona Boska velmi pozorně poslouchal. V sakristii se mu svěřil, že by chtěl být knězem jako on. Ještě ten samý večer se don Bosko zeptal matky ministranta, Terezie Mussové, zda by mu nechtěla prodat svého syna. „Prodávají se jen telata,“ odpověděla Terezie, „děti se darují“. A opravdu svého Jana Bohu darovala. Don Bosko ho vzal do Turína. Byl první ze čtyř salesiánů.

Výchova

Budoucí misionář Patagonie rostl v ideálním prostředí. Don Bosko se snažil, aby chlapci prožívali nadpřirozeno, a to nejen pro mnoho zážraků, které dělal, ale také je učil, aby měli odvahu šířit apoštolát. Cagliero studoval teologii, ale současně se věnoval hudbě. Byl rozeným hudebníkem. Ve svých „Vzpomínkách“ litoval, že neměl učitele hudby. Jeho inspirace zaplnila toto prázdné místo, když zkomponoval svého „Kominika“ (Lo Spazzacamino). Nikdo nechtěl věřit, že by takovou operu napsal nějaký klerik z oratoře dona Boska.

Semeno se ujalo

Don Bosco, podobně jako svatá Terezie z Lisieux, byl celou duší pro misie. Už v roce 1848 vyprávěl o Patagonii, i když v té době ani pořádně nevěděl, kde Patagonie vlastně je. Boží prozřetelnost ho vedla za ruku. V roce 1874 dostal dopis ze S.Nikolas de los Arroyos v Argentině. Právě tam založili školu, ale neměli do ní učitele. Obrátili se na rozvíjející se salesiánskou společnost. Don Bosco to pokládal za Boží hlas a připravil deset salesiánů na cestu do Buenos Aires. V roce 1874 měl v Paříži připraveno osm cestovních lístků pro své salesiány na lodi „Savoie“. Dne 14. listopadu 1875 se deset prvních misionářů nalodilo. Španělsky moc neuměli. 14. prosince dopluli do Buenos Aires. Salesiánští misionáři se pustili do práce v kostele, který měl název „italský“. Potom don Giovanni Cagliero, který byl jejich představeným, nechal dona Giovanniho Battistu Baccina v Buenos Aires a s ostatními odcestoval do St. Nocolás, kde otevřeli školu na břehu řeky Paraná. Nejdříve zašel až do Uruguaye, aby i tam zasal salesiánské semeno. Než se nadál, měl v Americe pět ústavů. Chyběli mu však další pomocníci, tak se obrátil s naléhavou prosbou na dona Boska. Ten byl pro věc tak zapálen, že mu je poslal, přestože ještě nebyli dostatečně připraveni.

Návrat

V Itálii připravoval don Bosco první generální kapitulu Salesiánské společnosti. Don Cagliero tam nesměl chybět, musel informovat o velkém množství věcí, které zorganizoval na druhé straně oceánu. Nejenže asistoval při kapitule, ale don Bosco ho poslal založit nová díla do města Lucca a La Spezia a později ještě do Neapole, Katánie a Andazze. Chtěl, aby všude vyprávěl o všem, co se mu podařilo uskutečnit v Americe. Založení nejdůležitějšího nového díla čekalo tohoto vřele milovaného syna dona Boska v španělské Utrere. Když už plynule ovládal španělštinu, poslal ho don Bosco do Terra de Pelayo. Ze Sevilly přešel do Portugalska a odtud se vrátil do Itálie. Potom pomohl rodícímu se institutu na cestách, které se vyznačovaly nevídaným růstem. „Jeden z vás se stane biskupem,“ řekl jednou don Bosco svým chlapcům. Tato předpověď se měla naplnit. V roce 1879 don Costamagna přicestoval do Choele Choel. Don Bosco viděl, jak se otvírá obzor. Bylo třeba vytvořit apoštolské prelatury. Žádné obavy, měl dobré přátele ve Vatikánu. V červenci 1883 ho z Říma požádali o dva kandidáty do prelatury. Světec nezaváhal: jako apoštolského vikáře pro Patagonii navrhl dona Cagliera. V říjnu 1884 byl don Cagliero jmenován za titulárního biskupa magidského a 7. prosince byl vysvěcen na biskupa v chrámě Panny Marie Pomocnice.

Opět v Patagonii

Na 1. února 1885 byl naplánován odchod nové početné skupiny misionářů, kterou vedl Cagliero. Zatímco noví misionáři šli na stanici, don Cagliero vešel „do světničky dona Boska“. Tam nový biskup pochopil, že kříž, který byl na jeho hrudi, nebyl kříž slávy, ale byl to ten kříž z Kalvárie. Políbil ho. Okolnosti v době, kdy přišel novopečený biskup, byly velmi zlé. Delegáta Vatikánu vyhnali z Argentiny. Don Cagliero se nemohl sejít s generálem Rocom, prezidentem republiky. Marně na to čekal v Buenos Aires od března do června. Nakonec do svého vikariátu odcestoval pouze s doporučujícími listinami některých ministrů. Každému říkal: „Jsem emigrant a přišel jsem sem jenom pracovat. Druhého července odplul na lodi Pomona do Carmen de Patagones, kde se rozhodl usídlit. Začátkem roku 1886 se vrátil do Buenos Aires. Tentokrát se mu podařilo dostat ke generálovi Rocovi. Prezident si uvědomil, že nestojí před nějakým obyčejným prelátem, ale před skutečným misionářem. Od té chvíle byli přáteli. V tomtéž roce musel odejít do Chile. Někteří bratři odcházeli přes Mendózu. On s jednou skupinou se pokusil přejít přes Kordillery (pohoří). Výprava skončila špatně. Osedlané zvíře ho shodilo ze sedla a přitom si zlomil dvě žebra. Jeden z místních sedláků ho léčil, jak jen mohl. Potom pokračoval v cestě. V Concepcion de Chile nejdříve založil nový ústav. Odtud pokračoval lodí do Punta Arenas s Mons. Fagnonem. Když tuto misii co nejlépe uspořádal, vrátil se do Montevidea. Odtamtud cestoval do Buenos Aires a potom lodí s trestanci do Carmen de Patagones. Na konci roku 1887 se musel vrátit do Itálie. Don Bosko umíral.

V plné aktivitě

Po smrti dona Boska don Cagliero připravil mnoho výprav misionářů, které roku 1888 a 1889 postupně odcházely spolu s vzácnými misionáři. Tak mohl založit nemocnici sv. Josefa ve Viedme a rozsáhlý řetěz apoštolských děl, které ještě dnes obdivujeme po jejich velikost.

Ministr kultury a školství ho poprosil, zda by se nemohl postarat o mladé ženy v obtížných situacích. Don Cagliero nabídku přijal. Od vlády dostal velmi skromnou podporu na tuto činnost, pět set pesos. V této době byl už uznávaný vikariát, takže dostal od římské Kongregace pro šíření víry finanční pomoc, která mu pomohla zvládat velké výdaje v těchto nových ústavech. Tento šťastný rok 1894 přinesl salesiánskému biskupovi ještě další zadostiučinění: pan Augustin Pedemonte daroval salesiánům svůj pozemek v Bernale, kde vykvetl filozofický a teologický institut.

Misionářský biskup

Když se metropolita z Buenos Aires seznámil s aktivitou misionářského biskupa, nabídl mu jako misii La Pampu. Přijal, i když neměl dost

spolupracovníků. Již v roce 1897 založil jeden dům v Santa Rose a druhý ve Victorii. Mezitím byl Roca podruhé zvolen prezidentem republiky. Cagliero byl pověřen prezidentem, aby opět navázal diplomatické styky mezi Buenos Aires a Římem, odcestoval tedy do Evropy a Argentina mohla velmi brzy přivítat nového internuncia Vatikánu Mons. Sabatuccio. V Římě zjistili, že Cagliero není jen neúnavný misionář, ale také šikovný diplomat, proto byl jmenován biskupem v Sabaste a byl pověřen novými úkoly.

Arcibiskup

Ani v Itálii nezůstal tento syn dona Boska nečinný. Papež ho pověřil velmi složitým posláním: apoštolskou vizitací v diecézích Bobbio, Piacenza a Tortone. Cagliero se pustil do důkladné kontroly. Chtěl všechno vidět a chtěl všechno správně uspořádat. Po několikaměsíční inspekci poslal zprávu Svaté stolici. Ti, kteří si mysleli, že je zapotřebí zredukovat počet diecézí a farností, byli zaskočení. Museli konstatovat, že vizitátor nenavrhл zrušení, ale zvýšení počtu diecézí a farností. „Doutnající knot neuhasíš!“ říká evangelium. To byl způsob Caglierovy diplomacie.

Když se v květnu 1907 vracel do Turína do otcovského domu na slavnost Panny Marie Pomocnice, přišel mu telegram od státního tajemníka, který ho povolal zpět do Říma. Kardinál Merry del Val mu dal vědět, že ho potřebuje pro jednu misii ve Střední Americe. Když později Merry del Val viděl výsledky této misie, navrhl ho jako model diplomata pro všechny reprezentanty Vatikánu. Pomáhal farám při svátosti smíření, vedl lidové misie tam, kam si ani otcové misionáři netroufali jít.

Kardinál

Když přišel Mons. Cagliero do Střední Ameriky, byl tam jeden arcibiskup a čtyři biskupové. Podařilo se mu vytvořit církevní hierarchii se čtyřmi arcibiskupy, s devíti biskupy a čtyřmi apoštolskými vikáři. On však toužil po něčem jiném. Všechno dělal podle svého nejlepšího svědomí a čekal, že ho zavolají do Itálie, aby prožil poslední léta svého života v rodném Piemonte. Měl už 77 let. Dne 25. července 1915 dostal od kardinála de Casparriho list, v němž ho informoval, aby přišel do Říma, neboť dostane „kardinálský klobouk“.

Kardinál Cagliero chtěl žít nadále jako obyčejný kněz, ale v římské kurii mu připomněli, že musí zachovávat protokol. Smířil se s tím. Stal se členem čtyř římských kongregací: pro řeholníky, pro obřady, pro šíření víry, pro evangelizaci národů. Poslední z nich se starala o problémy, které on dobře znal. Don Cagliero žil spokojeně v salesiánském ústavu v Římě.

Jednoho nešťastného dne si ho dal papež zavolat a přivítal ho latinskými slovy: „Ave, Tusculane praesul!“ (Buď pozdraven, biskupe

z Frascati). Tato kardinálská diecéze byla nezáviděníhodným darem. Nikdo ji nechtěl přijmout. Unavený don Cagliero si musel vzít na starost těžké břemeno nepořádků v kurii, neuspořádanou administrativu, svévolný klérus. Mezitím se jeho zdravotní stav zhoršoval. Ještě si však dovolil jednu cestu do Jugoslávie, kde vysvětil kostel v Lublani na počest Marie Pomocnice. Navštívil také Polsko, Německo a Rakousko.

Žil velice skromně a vše jenom rozdělával, aby tak všemožně pomohl salesiánskému dílu. V roce 1925 šel do Turína. Bylo právě 50. výročí odchodu prvních salesiánských misionářů v čele s donem Cagliero do Ameriky. Slavil pontifikální svatou mši a měl i příležitostné kázání. Bylo to naposledy, co se objevil na veřejnosti. Dne 28. února 1926 zemřel.

Doporučená literatura

PORTÁL – www.portal.cz

- **Bosco, Teresio. Don Bosko. Portál, 2004.**
- Křížková, Marie Rút. Kniha víry, naděje a lásky. Praha: Portál, 1995.
- Kopecký, Jaroslav. Život a dílo sv. Františka Saleského. Praha: Portál, 1995.
- Novosad, Jaroslav. Štěpán Trochta. Svědek "T". Praha: Portál, 2001.
- Schiélé, Robert. Don Bosko. Praha: Portál, 1999.
- Vracovský, Jaroslav. Salesiánské prázdninové tábory v době totality. Praha: Portál, 2002.
- Don Pascual Chávez v České republice 2006. Praha: Portál, 2006.
- **Don Bosco. Můj život pro mladé. Vzpomínka zakladatele salesiánů. Praha: Portál, 2007.**

MATICE CYRILOMETODĚJSKÁ – www.maticecm.cz

- Bosco, Teresio. Život Dominika Savia. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2005.
- Bosco, Teresio. Maminka Markéta. Život matky Dona Boska. Olomouc: Maticecyrilometodějská, 2006.

KARMELITÁNSKÉ NAKLADATELSTVÍ – www.kna.cz

- Bosco, Teresio a Nanni, Carlo. Dej mi duše. Salesiánská tradice. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006.